النبأ سُورة ގެ މާނަ

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

سُورة النبأ — އާޔަތުގެ ޢަދަދު (٤٠)

عَمَّ يَتَسَآءَلُونَ ۝١ عَنِ ٱلنَّبَإِ ٱلْعَظِيمِ ۝٢ ٱلَّذِى هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ ۝٣ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ۝٤ ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ۝٥ أَلَمْ نَجْعَلِ ٱلْأَرْضَ مِهَٰدًا ۝٦ وَٱلْجِبَالَ أَوْتَادًا ۝٧ وَخَلَقْنَٰكُمْ أَزْوَٰجًا ۝٨ وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا ۝٩ وَجَعَلْنَا ٱلَّيْلَ لِبَاسًا ۝١٠ وَجَعَلْنَا ٱلنَّهَارَ مَعَاشًا ۝١١ وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا ۝١٢ وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا ۝١٣

ތަރުޖަމާ

عَمَّ يَتَسَآءَلُونَ ۝١ = އެމީހުން އެއްބަޔަކު އަނެއްބަޔަކާއި ސުވާލުކުރަނީ ކޮންކަމެއްގެ ވާހަކައިންހެއްޔެވެ. عَنِ ٱلنَّبَإِ ٱلْعَظِيمِ ۝٢ = ބޮޑުވެގެންވާ خبر ގެ ވާހަކައިންނެވެ. ٱلَّذِى هُمْ فِيهِ = އެމީހުން އެއެއްޗަކާއިމެދު (ނުވަތަ އެކަމަކާއިމެދު) مُخْتَلِفُونَ ۝٣ = إخْتِلاَف ވެ ދެބަސްވޭވޭ އެއީބޭ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ۝٤ = އެއްގޮތަކުންވެސް އެހެންނެއް ނޫނެވެ. ނިކަންހުރެ އެމީހުންނަށް އެނގިދާނެއެވެ. ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ۝٥ = ދެން އެއްގޮތަކުންވެސް އެހެންނެއް ނުވާނެއެވެ. ނިކަންހުރެ އެމީހުންނަށް އެނގިދާނެއެވެ. أَلَمْ نَجْعَلِ ٱلْأَرْضَ = ތިމަންރަސްކަލާނގެ ބިންގަނޑު ނިދާއެވަން ހެއްދެވީ؟ مِهَٰدًا ۝٦ = ތަންމަތިއްޔާކަމުގައި. وَٱلْجِبَالَ أَوْتَادًا ۝٧ = އަދި ފަރުބަދަތައް ބިމުގެ ކިލަތަކެއްކަމުގައި (ނުވަތަ ވަނީ އެހެންނެވެ.) وَخَلَقْنَٰكُمْ = އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ ކަލޭމެން ހެއްދެވީމުއެވެ. أَزْوَٰجًا ۝٨ = ޖޯޑުޖޯޑަށް = وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ = އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ ކަލޭމެންގެ ނިދި ލެއްވީމެވެ. سُبَاتًا ۝٩ = (މަސައްކަތުން ހުސްވެ) އަރާމުކުރާ އެއްޗަކަށްކަމުގައި وَجَعَلْنَا ٱلَّيْلَ = އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ ރޭގަނޑު ލެއްވީމެވެ. لِبَاسًا ۝١٠ = ލިބާސެއްކަމުގައި (ނިވައިކުރާ އެއްޗެއްކަމުގައި) وَجَعَلْنَا ٱلنَّهَارَ = އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ ދުވާލު ލެއްވީމެވެ. مَعَاشًا ۝١١ = ދިރިއުޅުމަށް މަސައްކަތްކުރާ ވަގުތެއްކަމުގައި وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ = އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ ކަލޭމެންގެ މަތީގައި ބިނާކުރެއްވީމެވެ. سَبْعًا شِدَادًا ۝١٢ = ގަދަފަދަވެގެންވާ ހަތްއުޑި - ހަތްއުޑު وَجَعَلْنَا = އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ ލެއްވީމެވެ. سِرَاجًا وَهَّاجًا ۝١٣ = އަލިކަން ހޫނުކަން ބައްތިއެއް އެތަނި ދިއްލުއްވީމެވެ.

• ދަންނަވާށެވެ! مُحَمَّدٌ صلّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ނަބިކަލާއިގެން ފޮނުއްވައި އެކަލޭގެފާނު الله ގެ އެއްކަލަޑުވެންތަ ކަމާއި ޤިޔާމަތް ދުވަހުގެ ވާހަކައާއި ވިދާޅުވުމާއި ހިތަވައި ފުރުޤާން ގެނެސްދިން އާދޭ މިއީ މަރުގެ މުޝްރިކުން އެއްބަޔަކު އަނެއްބަޔަކާ ސުވާލު ކުރަން ފެށިއެވެ. އެމީހުން ބަހުސްކުރިއެވެ. مُحَمَّد ގެ ފާނަށް ވަޙީ އައީތޯ؟ އެކަލޭގެފާނު އެ ގެންނެވި ކަލާމަކީ ހެއްޔެވެ؟ އެ ދައްކަވާ ކޮން ވާހަކަތަކެއް ހެއްޔެވެ؟ މިބާވަތުގެ ސުވާލު ތަކުގެ ޖަވާބަކަށް މިސޫރަތް ބާވައި ލެއްވިކަމަށް މުފައްސިރުން ވިދާޅު ވެއެވެ. و الله أَعْلَم

=ذبدة التفسير=

إِجْمَالِي މާނަ

(١) އެމީހުން އެބަހީ (މުޝްރިކުން) އެއްބަޔަކު އަނެއް ބަޔަކާ ސުވާލުކޮށް އެހަދަނީ ކޮންކަމެއްގެ ވާހަކައިން ހެއްޔެވެ؟

(٢)، (٣) (الله އެ ސުވާލަށް ޖަވާބު ދެއްވަނީއެވެ.) އެއީ އެމީހުން އެކަމަކާއިގެން ދެބަސްވާވާ އެބޮޑު ބޮޑު خَبَر ގެ ވާހަކައިންނެވެ. (އެ خَبَر އަކީ قِيَامَة ދުވަހުގެ خَبَر ކަމާއި އަދި قُرْآن ގެ خَبَر ކަމާއި މިކަންކަމާއިމެދު مُفَسِّرُ ންގެ ބަސް ތަފާތެވެ. އާޔަތުގެ سِيَاقُ އަންބަދާއިރު ބޭނުންވަނީ قِيَامَة ދުވަހުގެ ވާހަކަ ކަމަށެވެ. وَاللهُ أَعْلَم.

(٤) އެއްގޮތަކަށްވެސް އެހެންނުވާނެއެވެ. (ނުވިސްނުންތެރިންނެވެ.) ނިކަންހުރެ އެމީހުންނަށް އެގޭނެއެވެ.

(٥) ދެން އެއްގޮތަކަށްވެސް އެހެންނުވާނެއެވެ. ނިކަންހުރެ އެމީހުންނަށްކަން އެގޭނެއެވެ.

(٦) ތިމަންރަސްކަލާނގެ ބިންގަނޑު ތަނަށްވާގޮތަށް ނުހެއްދެވީހެއްޔެވެ؟ އެބަހީ ހެއްދެވިއެވެ. (އެއީ خَلْقُ ތަކުންނަށް އުޅޭނެގޮތަށް ކޮށީގައި ހެއްދެވި ވާހަކައެވެ.)

(٧) (އަދި ފަރުބަދަތަކީ ބިންގަނޑު ނުހެލޭނޭހެން ޖަހާފައިވާ ބުރިތަކެއް) ފަޅުފަދައެއް ހަރުކުރައްވައި ނުހެއްދެވީހެއްޔެވެ؟ އެބަހީ ހަރުކުރެއްވިއެވެ.

(٨) އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ ކަލޭމެން ޖޯޑު ޖޯޑަކަށް ހެއްދެވީމެވެ.

(٩) އަދި ކަލޭމެންނަށް އަރާމުއްލެވުމަށްޓަކައި ތިމަންރަސްކަލާނގެ ކަލޭމެންނަށް ނިދިލެއްވީމެވެ.

(١٠) އަދި ކަލޭމެން ފޮރުވުން ނިވައިވާ ފޭރާމެއް އެއްގޮތަށް ތިމަންރަސްކަލާނގެ ރޭގަނޑު ލެއްވީމެވެ.

(١١) އަދި ދުވާލަކީ ދިރިއުޅުމުގެ މަސައްކަތްކުރާނޭ ވަގުތެއްކަމުގައި ތިމަންރަސްކަލާނގެ ލެއްވީމެވެ.

(١٢) އަދި ކަލޭމެންގެމަތީގައި ގަދަފަދަ ހަތްއުޑު ތިމަންރަސްކަލާނގެ ބިނާކުރެއްވީމެވެ.

(١٣) އަދި ދުނިޔޭގެ نِظَام ފުރިހަމައަށްދެމިގެންދިއުމަށް އަލިކަން ހޫނުކަމާ އެއްޗެއްކަމުގައި ތިމަންރަސްކަލާނގެ އިރުލެއްވީމެވެ.

ދަންނަވާށެވެ. މިފަދަ ކަންތައްތައް މިހާބޮޑަށް ހެއްދަވައި ތަރުތީބުކުރައްވައި މިދުނިޔޭގެ نِظَام ގެންގުޅުއްވަން ހިންގަވާ ކަލާނގަށް މީސްތަކުން މަރުވުމަށްފަހު އަލުން ދިރުއްވައި مَحْشَرُ ކުރެއްވުމަކީ ޤާދިރުވެއްވުން އުދަގޫ ވާނޭކަމަށް ވިސްނާނެއެއްތޯ؟ އުދަގޫވެ ނުވާނޭކަން ކަށަވަރެވެ.

وَأَنزَلْنَا مِنَ ٱلْمُعْصِرَٰتِ مَآءً ثَجَّاجًا ﴿١٤﴾ لِّنُخْرِجَ بِهِۦ حَبًّا وَنَبَاتًا ﴿١٥﴾ وَجَنَّٰتٍ أَلْفَافًا ﴿١٦﴾ إِنَّ يَوْمَ ٱلْفَصْلِ كَانَ مِيقَٰتًا ﴿١٧﴾ يَوْمَ يُنفَخُ فِى ٱلصُّورِ فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا ﴿١٨﴾ وَفُتِحَتِ ٱلسَّمَآءُ فَكَانَتْ أَبْوَٰبًا ﴿١٩﴾ وَسُيِّرَتِ ٱلْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا ﴿٢٠﴾ إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ﴿٢١﴾ لِّلطَّٰغِينَ مَـَٔابًا ﴿٢٢﴾ لَّٰبِثِينَ فِيهَآ أَحْقَابًا ﴿٢٣﴾ لَّا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا ﴿٢٤﴾ إِلَّا حَمِيمًا وَغَسَّاقًا ﴿٢٥﴾ جَزَآءً وِفَاقًا ﴿٢٦﴾ إِنَّهُمْ كَانُوا۟ لَا يَرْجُونَ حِسَابًا ﴿٢٧﴾

ލުޣަތު

وَأَنزَلْنَا = އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ ފޮނުއްވީމެވެ. مِنَ ٱلْمُعْصِرَٰتِ = (ފެންބަރު ވިލާތަކުން) ވިލާގަނޑުން

مَآءً ثَجَّاجًا ﴿١٤﴾ = ބޯކޮށް ވެހޭ ވާރޭ لِّنُخْرِجَ بِهِۦ = އެއިން ތިމަންރަސްކަލާނގެ ނެރުއްވުމަށް حَبًّا

وَنَبَاتًا ﴿١٥﴾ =އޮށްޖަހާފައި ގަސްފިލާވެސް وَجَنَّٰتٍ أَلْفَافًا ﴿١٦﴾ އަދި ގޮފިއަތްދޮށި ގަސްތަށްބޮޑުވެގެންވާ

ބަގީޗާތައް إِنَّ يَوْمَ ٱلْفَصْلِ ހަމަކަށަވަރުން ހިސާބުބެއްލެވުމުގެ فَيْصَلَة ދުވަހަކީ ކަނޑައެޅިފައިވާ كَانَ مِيقَٰتًا ﴿١٧﴾

ކަނޑައެޅިފައި عَيَّن ވަގުތެއްކަމުގައި ވެއެވެ. يَوْمَ يُنفَخُ فِى ٱلصُّورِ ޞޫރުގައި ފުމެލެވޭ ދުވަހު

فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا ﴿١٨﴾ ފަހެ ތިޔަބައިމީހުން -ޖަމާޢަތް ޖަމާޢަތުން ކޮޅުކޮޅުން އަންނާނޭތެވެ. وَفُتِحَتِ ٱلسَّمَآءُ އަދި

އުޑު ހުޅުވި فَكَانَتْ أَبْوَٰبًا ﴿١٩﴾ އަދި އުޑު ދޮރުތަކަކަށް ވާނެއެވެ . وَسُيِّرَتِ ٱلْجِبَالُ އަދި ފަރުބަދަތައް

ހިނގުވިގެން ވަރަށް އަވަހަށް ދިޔަކަށް فَكَانَتْ سَرَابًا ﴿٢٠﴾ ދޮންވެލި ހިސާބަކަށް ވެއްޖެއެވެ، إِنَّ

جَهَنَّمَ ހަމަކަށަވަރުން ނަރަކަ كَانَتْ مِرْصَادًا ﴿٢١﴾ ދިޔުނީޗޭ ބަލަހައްޓާ އޮންނަކަމުގައި ވެއެވެ.

لِّلطَّٰغِينَ مَـَٔابًا ﴿٢٢﴾ ނުކިޔަމަންތެރިވީމީހުންނަށް އެނބުރިލާން ހުރި ތަނެއްކަމުގައި ވެއެވެ لَّٰبِثِينَ

فِيهَآ އެތާނގައި އޮތް ދިގު ޒަމާނެއްވަންދެން ހުރުމަށް أَحْقَابًا ﴿٢٣﴾ ދިގު ޒަމާނުތަކެއް لَّا يَذُوقُونَ فِيهَا

އެތާނގައި ފިނިކަމެއް ނުވަތަ ބުއިމެއް ނުލިބޭނެއެވެ. بَرْدًا وَلَا شَرَابًا ﴿٢٤﴾ ފިނިކަމެއް ނުވަތަ ބުއިމެއް إِلَّا

حَمِيمًا وَغَسَّاقًا ﴿٢٥﴾ ހޫނުފެނާއި ނަރަކައިގެ ގޮއްވަލާއި އެއީ ނަރަކަވަސްތުތަކުގެ ލެއިން ފެއިން ފިލާތަކެވެ

ވިސްނި (އެއަށް ބަދަލެއް.) جَزَآءً وِفَاقًا ﴿٢٦﴾ ބަދަލަކީ އެޢަމަލުގެ ގޮތަށްވެއެވެ. إِنَّهُمْ كَانُوا۟

ހަމަކަށަވަރުން (ދުނިޔޭގައި ހުރިއިރު) އެމީހުން لَا يَرْجُونَ حِسَابًا ﴿٢٧﴾ (قيامة ދުވަހުން)

ހިސާބުބެއްލެވުމެއް ނުވާނެ ކަމުގައި ހީކުރެއެވެ./ އެބަހީ ނުކުތު ހަމަނު ހީކުރެއެވެ.

إجْمَالِى މާނަ

(١٤) އަދި ފެންބޮއްދުވަރުގަދަ ވިލާގަނޑުން ބާރުކޮށްވިއްސަސް ވާރޭފެން ތިމަން ރަސްކަލާނގެ ފޭބުއްވީމެވެ.

(١٥) އެއީ އެފެންގެ ސަބަބުން އޮށްބިއްލި ފަތްފިލާފަތި ތިމަން ރަސްކަލާނގެ ނެރުއްވުމަށްޓަކައެވެ. (އެއީ އިންސާނުންނާއި ޖަނަވާރުންގެ ކާނާއެއްގެ ގޮތުންނެވެ.)

(١٦) އަދިގޮތްގޮތަށް ގެއިފަހާގާ ފަތްތަކުގެ ބެގިލާތައް ތިމަން ރަސްކަލާނގެ ނެރުއްވުމަށްޓަކައެވެ.
(މިފަދަ ފާރަވެރިކަމާއި މިގޮތުގެ ހިތްޕާވަރުގަދަ ކަލާނގެ ދުވަހަކު ފަހަރަށް خَلْقُ ތަކުން ދިރުއްވައި مَحْشَرُ ކުރެއްވުން އުދަގޫވާނީ ކޮންފަދަ ކަމަކަށްތޯއެވެ؟ ނުވާނެކަން ކަށަވަރެވެ.)

(١٧) ހަމަކަށަވަރުން خَلْقُ ތަކުންގެ މެދުގައި ހިސާބުބެއްލެވުމާ فَيْصِلَة ކުރައްވާވުމަށް ވަކި ވަގުތު ކަޑައަޅުއްވާފައިވާ ދުވަހެއް ކަމުގައިވެއެވެ. (އެވަގުތަކީ ޤިޔާމަތް ދުވަހެވެ. އެކަންކަން ހިނގާނީއެވެ.)

(١٨) އެދުވަހަކީ ތޫނުފިލި ފުމެއްލުއްވާ ދުވަހެވެ. އެދުވަހުން مَحْشَرُ ގެ މައިދާނަށް ބައިބަޔަށް އަދި ޖަމާޢަތްޖަމާޢަތް ކަނޑައެޅިގެން އެއްވެ ޖަމާވާހުށިއެވެ.

(١٩) އަދި އެދުވަހުން މަލާއިކަތުންގެ ފައިބާވަޑައިގަތުމަށް އުޑުހުޅުވި ދޮރު ތަކެތިކަމަކަށް ވެގެންދާނެއެވެ.

(٢٠) އަދި ފަރުބަދަތައް ހިނގަހުށްޓުވި ކަނޑުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށްގޮސް ހިމޭނުވާނެއެވެ. އަދިއެތަކެތި ކަނޑެއްސަށް އެތަނެއްގެފަދައިން ވިސްނުން ހަލާކުވެދެގެން ދިޔައިން ވެގެންދާނެއެވެ.

(٢١) ހަމަކަށަވަރުން އެދުވަހުން ނަރަކަ އެތަނެއް އިންތިޒާރުކުރަމުން ބަލަހައްޓައެވެ.

(٢٢) އެއީ ނުބައިމީހުން ގޮސްތިބޭނެ ތަނެއްގެ ގޮތުގައި އަބަދުވެރިކަމުން ބަލަހައްޓައެވެ.

(٢٣) އެމީހުން އެތަނުގައި ދިގު ޒަމާނެއް ދުވަހު ހިނގައި ދިރިތިބެވެ. މަރުވެސް ނުވާނެއެވެ.

(٢٤) އެމީހުނަށް އެތަނުގައި ފިނިކަމެއް އަދި ބުއިމެއްވެސް ނުލިބޭނެއެވެ. އަދިއެއްވެސް ބޯވާނެ ބުއިމެއްވެސް ނުލިބޭނެއެވެ

(٢٥) ކޮތަޅުވެފައިވާ ހޫނުފެނެއް ނުވަތަ ދޮންނަވާފައިވާ حَمِيْمُ އާއި ނަރަކައިގެ غَسَّاقُ އެއްގައި ލިބޭނެއެވެ. އެއީ ނަރަކަވަންތައްގެ ގައިންބޭރުވެ އޮހޮރޭ ލޭފުނާއެވެ.

(٢٦) އެއީ އެމީހުން (ދުނިޔޭގައި ކުރިގެންދިޔަ ނުބައިއަމަލުތަކާ) ފުރިހަމައަށް ބަދަލުވާ ގޮތުންނެވެ.

(٢٧) ހަމަކަށަވަރުން އެމީހުންގެ ދުނިޔޭގައި އުފެދުނު ދުވަހުން قيامة ދުވަހުން ހިސާބު ބެއްލެވުމާމެދު ތިޔަގަނޑުރުވަތަވާ ކަމުގައެވެ. އެކަމާއި ނުގޮވާ ނުބަލައިގަތްވެއެވެ.

وَكَذَّبُوا۟ بِـَٔايَـٰتِنَا كِذَّابًا ﴿٢٨﴾ وَكُلَّ شَىْءٍ أَحْصَيْنَـٰهُ كِتَـٰبًا ﴿٢٩﴾ فَذُوقُوا۟ فَلَن نَّزِيدَكُمْ إِلَّا عَذَابًا ﴿٣٠﴾ إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا ﴿٣١﴾ حَدَآئِقَ وَأَعْنَـٰبًا ﴿٣٢﴾ وَكَوَاعِبَ أَتْرَابًا ﴿٣٣﴾ وَكَأْسًا دِهَاقًا ﴿٣٤﴾ لَّا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِذَّٰبًا ﴿٣٥﴾ جَزَآءً مِّن رَّبِّكَ عَطَآءً حِسَابًا ﴿٣٦﴾ رَّبِّ ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ٱلرَّحْمَـٰنِ ۖ لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا ﴿٣٧﴾

ތަރުޖަމާ

وَكَذَّبُوا۟ بِـَٔايَـٰتِنَا އަދި އެމީހުން ތިމަން ރަސްކަލާނގެ އާޔަތްތައް ދޮގުކުރިއެވެ. كِذَّابًا ﴿٢٨﴾ ކަނޑައެޅިގެން ދޮގުކުރުމަކުން وَكُلَّ شَىْءٍ އަދި ކޮންމެ އެއްޗެއް / ކޮންމެ ކަމެއް أَحْصَيْنَـٰهُ كِتَـٰبًا ﴿٢٩﴾ އެއްކޮށް ތިމަންރަސްކަލާނގެ ލިޔުއްވައި ހިފެހެއްޓެވީމެވެ. فَذُوقُوا۟ (ނަރަކަވެރިންނަށް އަންގާނެއެވެ.) ފަހެ ކަލޭމެން ރަހަ ބަލައިގަންނާށެވެ. فَلَن نَّزِيدَكُمْ ފަހެ ތިމަންރަސްކަލާނގެ ކަލޭމެންނަށް އިތުރު ނުކުރައްވާ ހުރިވެވެ. إِلَّا عَذَابًا ﴿٣٠﴾ عذاب ގެ މައްޗަށް عذاب އެއްމެނުވީ إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ ހަމަކަށަވަރުން تَقْوَى ވެރިންނަށްވެއެވެ. مَفَازًا ﴿٣١﴾ އެބައި ސަލާމަތްވާތަން / ކާމިޔާބުވާތަން حَدَآئِقَ އެއީ ބަގީޗާ ތަކެއްވެ. وَأَعْنَـٰبًا ﴿٣٢﴾ އަދި މޭވާކަރުދަނޑުތަކާއި وَكَوَاعِبَ ރީތިވަރަށް އުނަގަތި އުމުރުފުރައިވާ އަންހެނުންނާއި أَتْرَابًا ﴿٣٣﴾ އެއް އުމުރެއްގެ وَكَأْسًا دِهَاقًا ﴿٣٤﴾ އަދި ފުރިފައިވާ ތަށިތަކާއި لَّا يَسْمَعُونَ فِيهَا އެމީހުން އެތާގައި ނާހާނެއެވެ. لَغْوًا وَلَا كِذَّٰبًا ﴿٣٥﴾ އެއްވެސް باطل ވާހަކައެއް / އަދި ދޮގެއްވިޔަސް. جَزَآءً مِّن رَّبِّكَ އެއީ ކަލޭގެފާނުގެ رَبُّ ގެ حَضْرَةُ ން ދެއްވާ ޖަޒާއެއްގެ ގޮތުންނެވެ. عَطَآءً حِسَابًا ﴿٣٦﴾ ފުދޭވަރުގެ ހިލޭ ދެއްވުމެއްގެ ގޮތުން رَبِّ ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ އެއީ އުޑުތަކާއި ބިމުގެ رَبُّ އެވެ. އެތަންތަން ހެއްދެވި ރަސްކަލާނގެއެވެ. وَمَا بَيْنَهُمَا އަދި އެދެމެދުގައިވާ ތަކެއްޗާއި ٱلرَّحْمَـٰنِ ۖ އެއީ رحمن ވަންތަ ކަލާނގެއެވެ. لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ އެކަލާނގެ حَضْرَةُ ން އެމީހުންނަށް ދެންނެވުމަށް ނުލިބޭނެއެވެ. خِطَابًا ﴿٣٧﴾ ބަހެއް ދެންނެވުން

إجْمَالِي މާނަ

(٢٨) އަދި އެމީހުންވީ ތިމަންރަސްކަލާނގެ އާޔަތްތައް ކަޑަނޑައިގެން ދޮގުކުރިބަޔަކު ކަމުގައެވެ.

(٢٩) އަދި ކޮންމެކަމެއް އަދި ކޮންމެއެއްޗެއް ތިމަންރަސްކަލާނގެ އެއެއްޗެއް ލިޔުއްވައިރައްކާކުރެއްވީމެވެ. (އެއީ އެކަލާނގެ އަރިހުގައި ލޯޙުލްމަޙްފޫޡުގައިވާ ގޮތުންނެވެ.)

(٣٠) އަދި ނުރަނގަޅުކަންތައްތައްކުރިމީހުން قيامة ދުވަހުން ނުރަނގަޅުގެ عذاب ލިބިގެންދާނިދާ އެމީހުންނަށް އެންގެވުނެވެ. ކަލޭމެން عذاب ގެރަހަ ވާހަލެވިގަންނާށެވެ. عذاب ގެމަތިކޮށް عذاب މެނުވީ ކަލޭމެނަށް ތިމަންރަސްކަލާނގެ އިތުރު ނުކުރައްވާހުށީމެވެ.

(٣١) ހަމަކަށަވަރުން تَقوَى ވެރިންނަށް އެބަހުރި ނަސީބާއި ކާމިޔާބު ވެއެވެ.

(٣٢) އެއީ ބަގީޗާ ތަކާއި އަދި މޭވާ ކަދުރުތަކެވެ. (ސުވަރުގޭ ތަކާއި އެތަންތާގެ ޖަރަދު ނުކުރެވޭ ނިޢުމަތްތަކެވެ.)

(٣٣) އަދި ރީތި ވަރަށް އުރަމަތި ފުރިފައިވާ އެއް އުމުރެއްގެ ރީތި އަންހެން ކުދިންނެވެ.

(٣٤) އަދި ފުރިފައިވާ ރަހަގެ ތަށިތަކެވެ. (ނުވަތަ ވިއްސިރިގެން އަންނަ ރަހަތަށިތަކެވެ.)

(٣٥) އެމީހުން އެސުވަރުގެތަކުގައި ބޭކާރު އެއްޗެއް بَاطِل ވާހަކައެއް ނާހާނެއެވެ. އަދި އެއްޗެއް ދޮގުކުރުމެއް ނުއަހާނެއެވެ.

(٣٦) (އޭ رَسُول الله އެވެ.!) އެއީ ކަލޭގެ ރަސްކަލާނގެ رَبُّ ގެ حَضْرَةُ ން އެމީހުންނަށް ދެއްވާ ޘަވާބުތަކެއްގެ ގޮތުން ދެއްވާ ދެއްވުމެކެވެ. ފުދޭވަރަށް ހަދިޔާއެއްގެ ގޮތުން ދެއްވާ އިނާމެކެވެ.

(٣٧) އުޑުތަކާއި ބިމާއި އަދި އެދެމެދުގައި ވާހާއެއްޗެއްގެ رَبُّ އެވެ. އެއީ އެންމެހައި ހެޔޮ ދެއްވާސަކަށް ހެޔޮކަމާއި ދިރިއުޅުން ދެއްވާ رَحْمَن ވަންތަ ކަލާނގެއެވެ. (އެކަލާނގެ އިޛުނަދީގެން ނޫނީ އެކަލާނގެއަށް ބަސްބުނެ އެދެން ވާތީ ކޮންމެ އެއަކަށްވެސް އަޑުއުފުލުމުގެ މިލްކުވެރިކަމެއް ނުވެއެވެ.)

يَوْمَ يَقُومُ ٱلرُّوحُ وَٱلْمَلَٰٓئِكَةُ صَفًّا ۖ لَّا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ ٱلرَّحْمَٰنُ وَقَالَ صَوَابًا ﴿٣٨﴾ ذَٰلِكَ ٱلْيَوْمُ ٱلْحَقُّ ۖ فَمَن شَآءَ ٱتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِۦ مَـَٔابًا ﴿٣٩﴾ إِنَّآ أَنذَرْنَٰكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا يَوْمَ يَنظُرُ ٱلْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَيَقُولُ ٱلْكَافِرُ يَٰلَيْتَنِى كُنتُ تُرَٰبًۢا ﴿٤٠﴾

ތަރުޖަމާ

يَوْمَ يَقُومُ ٱلرُّوحُ އެދުވަހުން رُوْحُ ތެދުވެވަޑައި ގަންނަވާނެއެވެ. وَٱلْمَلَٰٓئِكَةُ އަދި މަލާއިކަތުބޭކަލުންނާއި صَفًّا ސަފުގަނޑަށް لَّا يَتَكَلَّمُونَ އެބޭކަލުން ބަސްފުޅު ނުދަންނަވާނެއެވެ.(شَفَاعَة ތެރިވެވަޑައިގަތުމަށް ނުދަންނަވާނެއެވެ.) إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ ٱلرَّحْمَٰنُ އެމީހަކަށް رَحْمٰن ވަންތަ ކަލާނގެ އިޛުނަދެއްވި މީހަކުމެނުވީ وَقَالَ صَوَابًا ﴿٣٨﴾ އަދި އެމީހާ (ދުނިޔޭގައި) ސީދާބަސްބުނި (تَوْحِيْد ބަސް ބުނި) ذَٰلِكَ ٱلْيَوْمُ ٱلْحَقُّ ۖ އެދުވަހަކީ ހަމަ ތެދުން ކަށަވަރުވެގެންވާ ދުވަހެކެވެ. فَمَن شَآءَ ٱتَّخَذَ ފަހެ އެދުނުމީހަކު ހިފާހުށިއެވެ. އިޚްތިޔާރު ކުރާހުށިއެވެ. إِلَىٰ رَبِّهِۦ مَـَٔابًا ﴿٣٩﴾ އެމީހާގެ رَبُّ ގެ حَضْرَةُ ށް އިސްނަގާނެމަގެއް. إِنَّآ أَنذَرْنَٰكُمْ ހަމަކަށަވަރުން ތިމަންރަސްކަލާނގެ ކަލޭމެން ބިރުދައްކަވައިފީމެވެ. عَذَابًا قَرِيبًا ގާތްވެގެންވާ عذاب އެއް އަދި ... يَوْمَ يَنظُرُ ٱلْمَرْءُ އެދުވަހުން މީހާ ބަލާނެއެވެ. مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ އޭނާގެ ދެއަތް އިސްކުރި ކަންތައް وَيَقُولُ ٱلْكَافِرُ އަދި ކާފިރުމީހާ ބުނާނެއެވެ. يَٰلَيْتَنِى كُنتُ އަހުރެން ... تُرَٰبًۢا ﴿٤٠﴾ ...

إِجْمَالِي މާނަ

(٣٨) އެދުވަހަކީ- އެބަހީ قيامة ދުވަހަކީ رُوح އާއި މަލާއިކަތުން ޞައްފުން ސަފުގަނޑު ތެދުވެވަޑައިގަންނަވާނެ ދުވަހެވެ. އެދުވަހުން އެމީހަކު ވާހަކަދެއްކުމަކުން، ބަޔަކުދެންނެވުމަކުން،(އެބަހީ (شَفَاعَة ތެރިވެވަޑައިގަތުމަކުން) رَحمن ވަންތަ ކަލާނގެ އިޒުނަ ދެއްވި މީހަކު މެނުވީ އެކަކުވެސް ބޭނު ވާހަކަދައްކާ ނުކުރާނެއެވެ. އަދި އެ އިޒުނަ ދެއްވޮޑިގަތީ އެމީހާ ދުނިޔޭގައި އުޅުނުއިރު ސައްޙަ ބަސްބުނިމީހަކަށްވުމަށްވާނެއެވެ. އެބަހީ توحيد އަށް ހެކިވެރިވި ކަމުގައި ވާނެއެވެ. (އެންމެން މިޙާލަތު شَفَاعَة ތެރިވެވަޑައިގަތުމުގެ އިޒުނަ އެދުވަހުން ލިބިގެންނުވާނެއެވެ.)

ދަންނައެވެ. މިއާޔަތުގައި ބަޔާންވެގެންވާ رُوح އާއިމެދު مُفسّر ންގެ ބަސް ތަފާތުވެގެންވެއެވެ. އެއީ ހައިބަތުގެ މަލާއިކަތުން ޞައްފުކުރައްވާގައި ބުނެފައިވެއެވެ. އަދި އެއީ جبريل ކަމުގައި ބުނެފައިވެއެވެ. އަދި އެއީ آدم ގެ ދަރިންގެ ފުރާނަތަކަށް ކަމުގައި ބުނެފައިވެއެވެ. ވީމާ މިވާހަކަ ހަނދާންކޮށްދިނީއެވެ.

(٣٩) އެދުވަހަކީ ޙައްޤު ވެގެންވާ ދުވަހެވެ. ދެންފަހެ އެދެމީހާގެ رَبُّ ގެ حَضْرَة އަށް ދިއުމަށް އަދި އެކަލާނގެ حَضْرَة ށް ޤުރުބަވުމަށް ހާސިލްކުރާ މަގު (صالح عمل ކޮށްގެން) އެ މަގުވެ ހޯދާ ހުރިކަމެވެ.

(٤٠) ހަމަކައިރިވެފައިވާ ތިމަންރަސްކަލާނގެ ތިޔަބައިމީހުންނަށް إنذار ކޮށް މިދެއްކެވީ އަވަހަށް ލިބިގެންވާ عذاب އެއްގެ ވާހަކައިންނެވެ. (އެ عذاب ގައި ނުލުހުމަކަށް ޖަހައެވެ. ކޮންމެ މީހަކުވެސް މަރުވުމުން އޭނާ ފެށޭނީއެވެ. އޭނާއަށް عذاب އެވެ. އޭނާއަށް ރަޙުމަތެވެ.) ދެން އެ قيامة ދުވަހަކީ ކޮންމެ އިންސާނަކަށްވެސް އެމީހާ ފުރައްސާ އިސްކުރިކަމެއް (އެބަހީ އެމީހާ ކޮށްފައިވާ عملއެއް ހެޔޮވެސް ނުބައިވެސް) އެމީހާގެ ކުރިމަތިން ދެކެން ދެއްކޭނެ ދުވަހެވެ. އެ عمل ތަކަށް އޭނާ ބަލާނެއެވެ. އަދި ކާފިރުމީހާ އޭނާއަށް ހުރި عذاب އާއި ނުރައްކާ ބޭޒާރުވެ އޭނާ ބުނާނެއެވެ. އަހުރެން ވެއްޖައުން ވިނަމަ ކަމުނަސްދޫ ހުއްޓެވެ. އަހުރެން ވެއްޖައުން ވާނަމައެވެ.

ދަންނައެވެ. قيامة ދުވަހުން الله تعالى އެންމެހާ ޚަލްޤުތަކުގެ މެދުގައިވެސް عدل އަށް ނިޔާކުރައްވައި އިންސާފުން ވެއްޖެ ހައްދަވާނެކަމުގައި ވެއެވެ. އެބަސްފުޅަކީ ކާފިރު މީހާވެސް ވެއްޖެ ވާން އެދޭނެކަމުގައި ވެއެވެ. وَاللهُ أعْلَم.